

Tunen hemma och snötäckta sommarängar – några olösliga(?) översättningsproblem

Anna Gunnarsdotter Grönberg
universitetslektor i nordiska
språk och översättare
Seminarium på Bok &
Bibliotek 2012

Hrafn Gudrunarsons tåt, kap 2.

Då gick hon ut med honom och bad honom följa med till en förrådsbod som stod på ett **gärde**. Där fanns en stor och välfylld jordkällare. Han gick in i jordkällaren och där saknade han ingenting av vad han behövde.

|Hrafn's þáttur Guðrúnarsonar

Gekk hún þá út með honum og bað hann fara með sér í útibúr er stóð í **túninu**. Þar var jarðhús mikið og vel um búist. Gekk hann í jarðhúsið og skorti hann ekki það er hann þurfti.

Hrafn Gudrunarson's tale

She went outside with him and told him to come with her to the storehouse that stood in the **hayfield**. There was a large earth-house there, well appointed. He settled into the underground room and lacked for nothing that he needed.

Hrafn Gudrunarsons tåt, kap 1.

Torgrim svarar: "Det är en omanlig handling att sälja sin hustrus värdesaker. Sälj mig hellre den **äng** som du kallar Grönlyckan. Jag behöver både hö och bete men du har **ängar** nog så det räcker."

Sighvat svarar: "Jag ska sälja **ängen** till dig men jag vill inte ha någon annans fä betande på mina **marker**."

Hrafn's tale Guðrúnarsonar

Pórgrímur svarar: "Það er ódrengilegt bragð að selja gripi konu sinnar. Sel mér heldur **eng** það er þú kallar Grænateig. Eg þarf bæði hey og útbeit en þú hefir þó meir en nógar **engjar** eftir."

Sighvatur svarar: "Selja mun eg þér **teigin** en enga vil eg annarra manna beit í **land** mitt."

Hrafn Gudrunarson's tale

Torgrim answered, "It's an ignoble thing to sell one's wife's valuables. Pay me with the **meadow** you call Graenateig (Green **Strip**) instead. I need both hay and grazing, and you will have more than enough **meadows** left."

Sighvat answered, "I will pay you with the **strip**, but I don't want anyone else's stock grazing on my **land**."

Vilka associationer väcks av naturbeskrivningar?

Maðurinn renndi niður **túnin**, tók stefnuna norður yfir Ásana, að Litla-Bjargi. Þar hafði enn ekki skafið.

(Sjón. *Skugga-Baldur*. 2003:8. Min fetstil.)

Mannen sprang ned för **ängarna**, satte av norrut över Ásar mot Litla-Bjarg. Där hade det ännu inte snöat igen.

(Sjón. *Skugga-Baldur*. 2005:6.
Övers. A G.Grönberg. Min fetstil.)

Är en äng en äng även under snö?

På översättningen finns inte mycket att anmärka, men jag undrar över ängarna som breder ut sig i det isländska vinterlandskapet: **nog hör ängen sommaren till.**

(Stefan Spjut. <www.svd.se> 9 november 2005)

Gräsbevuxna ytor på isländska och svenska

tún tun (inhägnad mark omkring boningshuset)

(Jansson.1986. *Isländsk-svensk ordbok.*)

1. odlad, gräsbevuxen (och inhägnad)

markyta (särskilt runt bondgård)

2. gårdsplan, gårdsplan på bondgård

(Íslensk orðabók. <http://snara.is/8/s8.aspx>)

tun gårdsplats (provins. el. i fråga om fornordiska förh.)

(www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/tun?i_h_word=tun)

äng (oplöjd och ogödslad) mark med rik, ständigt återkommande naturlig flora av gräs och örter förr vanl. anv. som slättermark och för lövtäkt

(www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/äng?i_h_word=äng)

gärde 1. inhägnad betesmark som inte bearbetas utan har naturlig karaktär {→vall 2, äng}

(www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/hage?i_h_word=hage)

fält 1. plant öppet terrängavsnitt: *vidsträckta ~ avbrutna av gröna kullar*
BET.NYANSER: a) spec. om sådant terrängavsnitt som är iordningställt för odling: *sädesfält; ute på ~en arbetade folk med potatisplockning*

(www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/fält?i_h_word=fält)

Karta © Landmælingar Íslands 1999
Hämtad på <http://www.vulkanresor.se/>

Utgått och tillverkat av Landmælingar Íslands
Eftirlit öðumt af LANDMÆLINGAR ÍSLANDS 1999

Denotation – konnotation - association

Denotation: det innehåll som alla är överens om, ”äng = oplöjd mark med rik flora”. Man kan kalla det den lexikala betydelsen eller referensen, dvs. det fenomen i världen som ordet hänvisar till.

Konnotation: det innehåll som vi kollektivt inom en given kultur associerar till från ordet. I fallet ”äng” verkar det vara ganska varierat.

Associationer: de konnotationer som finns på det rent personliga planet och som ofta kan vara omedvetna, då de bygger på tidigare erfarenheter och andra värderingar.

→ T.ex. positiva upplevelser av midsommarängar och Taube-refränger?

Hrafn Gudrunarsons tåt, kap 1.

Sighvat hade stora utgifter. Han ägde bra marker men slösade med lösa tillgångar. En sommar sa han till sin hustru att de måste sälja **mark** för skulder och få.

Hrafnspáttur Guðrúnarsonar

Sighvatur hafði fé sitt mjög í kostnaði. Hann átti land gott en eyddust lausafé. Á einu sumri sagði hann konu sinni að selja mundi verða **land** þeirra til skulda og búfjár.

Hrafn Gudrunarson's tale

Sighvat used up his assets on purchases. He owned good land, but his loose cash was spent up. One summer he told his wife that they would have to sell off some of their **land** to pay their debts and buy livestock.

Hon svarar: "Det finns en annan lösning. Sälj hellre min guldring för skuldena, men inte **marken**."

Hún svarar: "Þar liggur fyrir annað ráð. Sel heldur gullhring minn til skulda en eigi **landið**."

"There is another solution to hand," she answered. "Sell my gold arm-ring to pay the debts, rather than the **land**."

Hrafn Gudrunarsons tåt, kap 1.

Torgrim svarar: "Det är en omanlig handling att sälja sin hustrus värdesaker. Sälj mig hellre den **äng** som du kallar Grönlyckan. Jag behöver både hö och bete men du har **ängar** nog så det räcker."

Hrafn's tale

Þorgrímur svarar: "Það er ódrengilegt bragð að selja gripi konu sinnar. Sel mér heldur **eng** það er þú kallar Grænateig. Eg þarf bæði hey og útbeit en þú hefir þó meir en nógar **engjar** eftir."

Hrafn Gudrunarson's tale

Torgrim answered, "It's an ignoble thing to sell one's wife's valuables. Pay me with the **meadow** you call Graenateig (Green Strip) instead. I need both hay and grazing, and you will have more than enough **meadows** left."

Sighvat svarar: "Jag ska sälja **ängen** till dig men jag vill inte ha någon annans få betande på mina **marker**."

Sighvatur svarar: "Selja mun eg þér **teiginn** en engravil eg annarra manna beit í **land** mitt."

Sighvat answered, "I will pay you with the **strip**, but I don't want anyone else's stock grazing on my **land**."

"Då är köpet avgjort," sa Torgrim.

"Sé þessu nú keypt," segir Þorgrímur.

"Let's agree on that, then," said Torgrim.

Sighvat kom hem och berättade för sin hustru om köpet.

Sighvatur kom heim og sagði húsfreyju kaupið.

Sighvat came home and told his wife about the deal.

Hon svarar: "Om jag hade fått råda skulle detta köp ha varit ogjort. Han kommer att låta sina kräk beta av våra **marker** så snart han tycker sig äga en stump av dem."

Hún svarar: "Ókeypt mundi þessu ef eg hefði ráðið. Brátt mun hann beita upp **land** vort þegar hann þykist nokkurn spotta í eiga."

She answered, "There would have been no deal if I'd had my way. He will soon start grazing our **land**, once he feels he's got a foothold."

Nästa dag drevs den boskap dit som Sighvat hade köpt.

Annan dag var þangað rekið kvíkfé það er Sighvatur hafði keypt.

The next day the animals Sighvat had bought were driven there.

Men frampå sommaren sa Torgrim: "Nu har vi utökat våra **ängar** lite grann men jag har hört av våra kvinnor att korna börjar få ont om bete och ger för lite mjölk. Nu ska vi driva vår boskap till bete på Sighvats **mark**. Jag har skaffat mig rätt till den **marken** nu."

En er á leið sumarið mælti Þorgrímur: "Nú höfum vér heldur aukið **engjar** vorar en eg heyri það af konum að málnytu verði hagfått og dugi lítt. Nú skal reka búfé vort í **land** Sighvats til beitar. Mér hefi eg nú helgað það **land**."

And as the summer advanced, Torgrim said, "Now we have added to our meadows a bit, but I hear from the women that the milch cows are getting short of pasture and their milk yield is poor. Our livestock will have to be driven onto Sighvat's **land** to graze; I have established my right to the **land** now."

Sagt och gjort.

Var nú svo gert.

And this was soon done.

Men när Gudrun såg det sa hon:
"Inte blev det särskilt olikt min
gissning. Jag var inte pigg på det
där köpet. Nu har det gått så illa att
Torgrim får sina trälar till att beta
av våra **ängar** och vårt **hö**."

En er Guðrún sá það mælti hún:
"Eigi fór fjarri getu minni. Mér var
lítið um kaup þetta. Hefir og illa
gefist því að Þorgrímur fær nú til
þræla sína að beita upp **engjum**
vorum og **heyjum**."

Now when Gudrun saw
this, she said, "It's turned
out not far from my guess.
I was not keen on this
deal, and it has come out
badly, because now
Torgrim is getting his
slaves to graze our
meadows and **hayfields**
bare."

Sighvat svarar: "Det är inte första
gången som Torgrim lönar gott med
ont."

Sighvatur svarar: "Oftreynt er það
að Þorgrímur launar illu gott."

Sighvat answered, "It
often happens that
Torgrim rewards good
with evil."

En dag gick Sighvat dit och körde
bort Torgrims kritter från sina
ägor.

Einn dag gekk Sighvatur til og
keyrði naut Þorgríms úr **sæti** sínu.

One day Sighvat went up
and drove Torgrim's cattle
out of his **summer
pastures**.

Då kom Torgrim dit och sa: "Nu fick
bonnlurken mod."

Þorgrímur kom þá að og mælti:
"Djarfur gerist þrælsjafninginn nú."

Then Torgrim arrived and
said, "The peasant's
getting bold now."

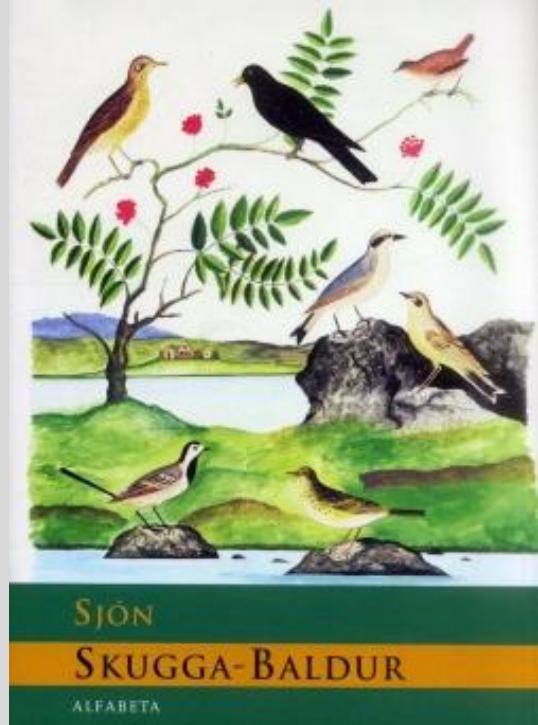
Isländska romaner och svenska översättningar som citeras

Sjón. 2003. *Skugga-Baldur*. Reykjavík: Bjartur

Sjón. 2005. *Skugga-Baldur*. Övers. Anna Gunnarsdotter Grönberg. Stockholm: Alfabeta.

Sjón. 2008. *Rökkurbýsnir*. Reykjavík: Bjartur

Sjón. 2011. *Skymningsinferno*. Övers. Anna Gunnarsdotter Grönberg. Stockholm: Alfabeta.

Sjón
Skymningsinferno

<i>tún</i>	tun (inhägnad mark omkring boningshuset) (Jansson .1986. <i>Isländsk-svensk ordbok.</i>) 1. odlad, gräsbevuxen (och inhägnad) markyta (särskilt runt bondgård) 2. gårdsplan, gårdsplan på bondgård (Íslensk orðabók. http://snara.is/8/s8.aspx)
<i>tun</i>	gårdsplats (provins. el. i fråga om fornnordiska förh.) (www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/tun?i_h_word=tun)
<i>äng</i>	(oplöjd och ogödsslad) mark med rik, ständigt återkommande naturlig flora av gräs och örter förr vanl. anv. som slättermark och för lövtäkt (www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/äng?i_h_word=äng)
<i>hage</i>	1. inhägnad betesmark som inte bearbetas utan har naturlig karaktär { →vall 2, äng} (www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/hage?i_h_word=hage)
<i>gärde</i>	1. åker eller betesmark som vanl. är inhägnad (www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/gärde?i_h_word=gärde)
<i>fält</i>	1. plant öppet terrängavsnitt (www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/fält?i_h_word=fält)